Adatok a Tolcsva-patak halfaunájához

Szepesi Zsolt, Harka Ákos
szepesizs@freemail.hu, harkaa2@gmail.com

Abstract

The fish fauna was studied in 2004 in a reach of the Tolcsva stream situated near its confluence with River Bodrog. Seventeen species were found during the sampling events, 9 of which are new for the fauna of the stream. This indicates that the bigger parent rivers do play a significant role in maintaining a higher biodiversity in the tributaries.

Bevezetés

A kisebb patakok élővilágának tervszerű kutatása rendszerint messze elmarad nagyobb folyóvizeink mögött. Különösen igaz ez a kutatóhelyektől távol eső vízfolyásokra, amelyek halfaunájáról csak egy-egy alkalmi vizsgálat tájékoztat. Az egymástól elszigetelt észlelések összegzésével azonban olykor ezek halállományáról is teljesebb képet kaphatunk. Rövid cikkünkben ennek megrajzolására teszünk kísérletet egy Tolcsva-patakon folytatott halfaunisztikai mintavétel eddig még publikálatlan eredményeinek a felhasználásával.

A vizsgálat helye, ideje és módja

A Tolcsva-patak Óhuta fölött, a Zempléni-hegység központi részén ered, ahonnan délnek tartva előbb áthalad Tolcsván, majd Vámosújfalu határában torkollik a befogadó Bodrogba. A mintavételre, amelyről e közleményben beszámolunk, Vámosújfalu belterületétől délre, a patak torkolata közelében került sor, 2004. május 30-án. Ennek alkalmával mintegy 250 méteres mederszakaszt halásztunk meg 6 mm szembőségű kétközhálóval. A fogott halakat az azonosítást és az egyedszámok följegyzését követően a helyszínen szabadon engedtük.

Eredmények és értékelés

A vizsgált vízszakaszról 17 faj 243 példánya került elő a mintavétel során (1. táblázat e).

A patak halfaunájáról más adatok is rendelkezésünkre állnak (1. táblázat b, c, d). ENDES (1991) a kövicsíkot és a sebes pisztrángot írta le innen. HARKA (1992, 1997) a vízfolyás felső szakaszáról ugyanezen két fajt említi, de az alsó szakaszáról további hét fajról is beszámol. SÁLY et al. (2009) a felső és középső szakaszon hat fajt mutattak ki, melyek közül három új az előbbiekhez képest. A jelen vizsgálat során észlelt 17 fajból 9 korábban nem volt ismert a patakból.

A mintavétel során előkerültek olyan fajok is (bagolykeszeg – *Ballerus sapa*, szilvaorrú keszeg – *Vimba vimba*, menyhal – *Lota lota*, széles durbincs – *Gymnocephalus baloni*), amelyek nem annyira a patak, mint inkább a Bodrog halfaunáját jellemzik. A Tolcsva-patak torkolati részének nem túlságosan sebes, mégis sodró vize azonban a Bodrognál kedvezőbb áramlási feltételeket biztosít a reofil fajok számára, ezért ivadékaik itteni jelenléte nem meglepő, még ha korábban nem is tudtunk róluk.

A torkolathoz közeli patakszakasz fajgazdagsága arra is rámutat, hogy a befogadó nagyobb vízfolyás milyen jelentős szerepet játszik a mellékpatakok magasabb szintű biodiverzitásának a fenntartásában, egyben ösztönöz a folyók és mellékfolyók kölcsönhatásainak eddigieknél alaposabb megismerésére, intenzívebb kutatására.

Végül azt a nézetet is alátámaszthatja ez az összegzés, hogy az alkalmi, viszonylag kevés adatot tartalmazó észlelések eredményei egyáltalán nem érdektelenek, mert belőlük, ha elegendő számban állnak rendelkezésünkre, mint mozaikkockákból a halfauna teljesebb képe is összeállítható.

Fajok	Endes (1991)	Harka (1992)	Sály et al. (2009)	Jelen vizsgálat
a	**b**	**c**	**d**	**e**
Bodorka – *Rutilus rutilus*		+		4
Domolykó – *Squalius cephalus*		+	+	5
Jászkeszeg – *Leuciscus idus*		+		
Küsz – *Alburnus alburnus*		+		125
Sujtásos küsz – *Alburnoides bipunctatus*			+	
Karikakeszeg – *Blicca bjoerkna*				5
Dévérkeszeg – *Abramis brama*				2
Bagolykeszeg – *Ballerus sapa*				4
Szilvaorrú keszeg – *Vimba vimba*				1
Kárpáti márna – *Barbus carpathicus*			+	
Tiszai küllő – *Gobio carpathicus*		+	+	1
Halványfoltú küllő – *Romanogobio vladykovi*			+	51
Szivárványos ökle – *Rhodeus amarus*		+		9
Vágócsík – *Cobitis elongatoides*				23
Kövicsík – *Barbatula barbatula*	+	+	+	
Csuka – *Esox lucius*				2
Sebes pisztráng – *Salmo trutta*	+	+		
Menyhal – *Lota lota*				1
Naphal – *Lepomis gibbosus*				1
Sügér – *Perca fluviatilis*		+		3
Vágódurbincs – *Gymnocephalus cernua*				1
Széles durbincs – *Gymnocephalus baloni*				5
Fajszám	2	9	6	17

1. *táblázat: A Tolcsva-patakból előzőleg kimutatott fajok (+), valamint a mintavétel során fogott egyedszámok*
Table 1. Previously recorded species in the Tolcsva Stream (+) and the number of individuals caught during sampling

IRODALOM

ENDES, M. 1991. Adatok a Zempléni-hegység és környékének halfaunájához. Calandrella, 5(1).: 32–34.

HARKA, Á. 1992. Adatok a Bodrog vízrendszerének halfaunájáról. Állattani Közlemények, 78(1).: 41–46.

HARKA, Á. 1997. Halaink. Képes határozó és elterjedési útmutató. Természet- és Környezetvédő Tanárok Egyesülete, Budapest, 175 pp

SÁLY, P., TAKÁCS, P., ERŐS, T. 2009. Halfaunisztikai vizsgálatok Borsod-Abaúj-Zemplén megye északi térségben. Állattani Közlemények, 94(1).**:** 73–91.